

Мікрух Ксенія Євгеніївна
Сухорукова Юлія Леонідівна
здобувачі вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Іванова Марина Іллівна
д.е.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА ПРАВА ЄС

Право Європейського Союзу – унікальний світовий феномен.

В процесі інтеграції країн до Європейського Союзу одним з важливих питань є співвідношення права європейського союзу з міжнародним правом. Дане питання є доволі актуальним враховуючи унікальну природу права Європейського Союзу та можливість виникнення колізій при його співвідношенні з міжнародним.

У Європейському Союзі Суду ЄС відведена фундаментальна роль щодо одноманітного застосування та тлумачення права ЄС задля розвитку європейській інтеграції та правової системи. Через те, що установчі договори детально не регламентують співвідношення європейського правопорядку із міжнародним, саме Суд ЄС вирішував цю проблему у своїй правозастосовній практиці. В сучасному світі в багатьох країнах міжнародне та національне право співіснують як окремі правові системи, що певним чином взаємодіють та проникають одна в одну.

Право ЄС являє собою специфічний правопорядок, правову систему, що склалась на стику міжнародного та національного права держав-членів Європейського Союзу. Крім того право ЄС є динамічною наднаціональною правовою системою, що постійно самовдосконалюється та знаходиться в стані безперервного саморозвитку.

З перебігом часу система права ЄС набуває все більше специфічних, унікальних рис, що не притаманні міжнародному або національному праву. Отже, право ЄС являє собою автономну систему права, але при цьому в складній структурі правових норм ЄС діють норми міжнародного права. Наприклад, норми установчих договорів ЄС, про приєднання інших країн до ЄС, договори, що укладаються ЄС з іншими суб'єктами міжнародного права. Також в правовій системі ЄС існують норми, що закріплюються в нормативно-правових актах Євросоюзу та за своєю природою відрізняються від актів міжнародних організацій. Таким чином природній зв'язок права ЄС та міжнародного права становлять базу правової системи Європейського Союзу, але при їх взаємодії можуть виникати певні конфлікти, колізії.

В установчих договорах ЄС не має окремих чітко сформульованих положень які би прямо і безальтернативно регламентували питання співвідношення права ЄС та міжнародного права, як, наприклад, такі питання закріплюються в конституціях різних країн. Але говорити про те, що таких норм

не існує звісно не можливо. Дані норми виявляються шляхом аналізу установчих договорів ЄС та практики Суду ЄС.

Так в ч.5 ст. 3 договору про Європейський Союз зазначається, що ЄС повинен сприяти неухильному дотриманню та розвитку міжнародного права, особливо дотриманню принципів Статуту ООН. Отже дійсно дана стаття закріплює вимогу щодо дотримання норм міжнародного права, але формально жодна зі статей установчих договорів не розкриває питання про ієрархію міжнародного права та інтеграційного права.

Прикладами визнання та застосування норм міжнародного права може бути справа 2/70 *Commission v. Council* (1970). В ній Суду ЄС визнав міжнародну правосуб'єктність за співтовариством, а отже й необхідність дотримання норм міжнародного права. Але необхідно підкреслити, що в першу чергу в даному випадку маються на увазі міжнародні норми універсального характеру. В справі 104/81 *Kupferberg* (1982) було вказано, що для обґрунтування недійсності міжнародних угод, укладених з ЄС, необхідно посилатись на положення права міжнародних договорів. Це також підтверджує факт застосування та дотримання Європейським Союзом положень міжнародного права. Розглядаючи справу 43/75 *Defrenne* (1976) Суду ЄС дав тлумачення принципу рівної оплати праці чоловіків та жінок використовуючи конвенцію Міжнародної організації праці, що також є доказом поваги та виконання Євросоюзом та державами-членами ЄС зобов'язань за міжнародними договорами.

Також опосередковано пріоритет установчих договорів Європейського Союзу закріплюється в ст. 351 Договору про функціонування ЄС. Положеннями даної статті встановлено, що у разі невідповідності міжнародних угод, укладених країнами ЄС до їх приєднання до Європейського Союзу, установчим договорам ЄС дані держави повинні вжити всіх необхідних кроків для усунення невідповідностей. Аналіз практики застосування даної статті свідчить про те, що суд віддає перевагу захисту права ЄС. В теорії навіть почав формуватись новий погляд на укладення країнами, що є частиною ЄС.

Суд ЄС підкреслив, що міжнародні угоди не можуть впливати на перерозподіл повноважень, які закріплені в установчих договорах ЄС або на автономію правової системи ЄС, а отже зобов'язання, накладені міжнародними угодами, не можуть бути важливішими, ніж конституційні принципи установчих договорів ЄС. У той же час Суд ЄС визнає, що право ЄС має поважати міжнародне право, а всі заходи ЄС мають тлумачитися в світлі міжнародного права, а також з особливою увагою ставитися до застосування резолюцій ООН на основі Глави VII Статуту ООН, але це жодним чином не впливає на те, що міжнародне право – це паралельна система, яка не може змінювати юридичну силу та примат фундаментальних принципів права ЄС. Тому Суд ЄС зазначив, що навіть якщо норми, які встановлені Резолюцією Ради Безпеки ООН могли б бути класифіковані як частина норм права ЄС, то їх становище було б вищим, ніж у вторинного права ЄС, але нижчим, ніж установчі договори Союзу та загальні принципи права ЄС, які включають у себе фундаментальні права.

У зв'язку з цим хотілося б зазначити, що поняття «загальні принципи права ЄС» – поняття, яке самостійно розробив Суд ЄС. Воно включає в себе досить

великий масив норм, який є спільним для конституційних традицій усіх держав-членів ЄС, міжнародних угод щодо захисту прав людини та ЄКПЛ. Цю категорію норм Суд завжди ставив у главі ієрархіє норм. Суд ЄС зайняв позицію, яка полягає в тому, що ціллю ЄС є захист цінностей свого власного конституційного ладу, включаючи європейські стандарти захисту прав людини, незалежно від того чи це призведе до опосередкованої відмови виконувати вказівки Ради Безпеки ООН.

Рішення Суду ЄС не призвело до того, що ООН призвала ЄС до відповідальності за невиконання положень Резолюції Ради Безпеки, а призвело до того, що Рада Безпеки прийняла нову Резолюцію, яка враховувала пробіли щодо прав людини, на які вказав Суд ЄС, та встановила, що переліки підозрюваних у зв'язках з тероризмом осіб та організацій мають бути в публічному доступі в кожній державі, а також суб'єкти, що зазначені у цих переліках, мають персонально повідомлятися про це. Крім того, Комітет по санкціях ООН.

Сучасна система міжнародного права має аргументувати свої підозри щодо участі осіб та організацій у терористичній діяльності. Таким чином, відданість Суду ЄС захисту прав людини здійснила вплив і на міжнародне право, і на правотворчу діяльність ООН. Суд ЄС підтримав плюаралістичну концепцію міжнародного правопорядку, розрізняючи окремо європейське право та окремо міжнародне право та виділяючи в кожній цій системі власну ієрархію норм. Суд ЄС змалював таку картину світового режиму, в якій існують горизонтальні, неієрархічні, відмежовані правопорядки. Компетенція ЄС не поширюється на перегляд норм паралельного правопорядку, але може стосуватися власних правових засобів, які імплементують ці норми.

Цим рішенням Суд ЄС продовжив свою кропітку працю щодо встановлення концепції автономного правопорядку ЄС. Прийнявши у 1963 р. основоположне рішення по справі *Van Gend en Loos*, Суд ЄС зазначив: «Співтовариство представляє собою новий міжнародний правопорядок, на користь якого держави обмежили свої суверенні права в деяких сферах та суб'єктами котрого є не тільки держави-члени, але і їх громадяни» [1]. Тобто спочатку Суд визначив тоді ще право Співтовариства як новий правопорядок, але міжнародний. У подальшому, при поглибленні інтеграції, Суд почав розвивати концепцію все більшої автономності цього правопорядку від міжнародного, так би мовити, розвивати його природу *sui generis*. Так вже у 1964 р. у рішенні по справі *Costa v. E.N.E.L.* Суд зазначив: «На відміну від міжнародних договорів Договір про ЄЕС створив свій власний правопорядок, який після вступу в силу Договору став інтегральною частиною правових систем держав-членів...». Таким чином практика Суду ЄС підкреслює унікальність природи інтеграційного права та його відокремленість від міжнародного та національного права. Суд постійно констатує, що установчі договори є конституційною хартією ЄС, заснованою на верховенстві права, або ще більше – внутрішньою конституцією Союзу.

Поряд з тим, що вище проаналізовані рішення судів ЄС укріпили автономію правопорядку ЄС слід задуматися над тим, що вони ставлять під загрозу наріжні камені міжнародного правопорядку безперечне виконання резолюцій Ради

Безпеки ООН. Рішення майже визнають за суб'єктами міжнародного права повноваження по оцінці цих резолюцій та вирішенню того чи виконувати їх чи ні. Тож, рішення як СПІ, так і Суду ЄС по справі Kadi відкриває нову еру співвідношення правопорядку ЄС із міжнародним правопорядком.

Бібліографічні посилання

1. Практика Суду ЄС щодо співвідношення міжнародного права та права ЄС [Електронний ресурс] Режим доступу : https://www.researchgate.net/publication/322725358_Praktika_Sudu_ES_sodo_spivvidnosenna_miznarodnogo_prava_ta_prava_ES7.
2. Огляд судової практики Верховного Суду, що стосується відновлення права на доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://cedem.org.ua/analytics/oglyad-sudovoyi-praktyky-verhovnogo-sudu-dostup/>.

Московець Валерія Олександрівна

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Тимченко Лілія Михайлівна

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК УКЛАДЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

Сфера відносин з питань укладення трудового договору залишається чи не найбільш декларативною з позиції правового регулювання. Кодекс законів про працю (далі – КЗпП) регламентує відносини щодо укладення трудового договору (ст. 21–29) переважно декларативно, що не відповідає стану розвитку суспільства і держави.

Деякі вчені розглядають укладення трудового договору як один з етапів оформлення трудових відносин. Як вважає А. Андрушко, основними етапами в оформленні трудових відносин є такі: оцінювання ділових якостей потенційного працівника; ознайомлення з документами, що пред'являються під час укладення трудового договору, з метою збору первинних персональних даних; знайомство працівника з чинними у роботодавця локальними нормативними актами, колективним договором; укладання трудового договору; процедура оформлення прийому на роботу [1, С.155].

Утім, процедуру укладення трудового договору варто розмежовувати від процедури оформлення трудового договору. До останньої належить подання працівником письмової заяви про прийняття на роботу, візування заяви уповноваженими особами та резолюція власника або уповноваженого ним органу, видання наказу чи розпорядження власника або уповноваженого ним органу, ознайомлення працівника з наказом під розписку, внесення запису до трудової книжки тощо).

В.Костюк виділяв такі формальні вимоги, установлені законодавством до порядку укладення трудового договору:

- 1) вік, з якого допускається укладення трудового договору;
- 2) захист від дискримінації, а саме гарантії для працівників;
- 3) документи, які необхідні для укладення трудового договору;